

ЗБІРНИК СТАТЕЙ
VIII Міжнародної науково-практичної
конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИКИ,
ПРОФЕСІЙНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ,
ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»
м. Полтава, 22-24 листопада 2023 р.

PROCEEDINGS
of the 8th International Conference
“TOPICAL ISSUES OF LINGUISTICS,
PROFESSIONAL LINGUODIDACTICS,
PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY OF HIGHER
EDUCATION”
Poltava, 22-24 November 2023

ББК 74.58+81.2

УДК 378.6

ISBN 978-617-8231-43-9

Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 22-24 листопада 2023 р.). Полтава: Вид-во “Астроя”, 2024. 449 с.

У збірнику представлено статті вітчизняних та зарубіжних науковців, у яких висвітлюються різноманітні проблеми сучасної лінгвістики, психології, педагогіки та дидактики вищої школи. Збірник рекомендовано науково-педагогічним працівникам вищих навчальних закладів, магістрантам, аспірантам, а також усім, хто цікавиться психолого-педагогічними, лінгвістичними та дидактичними проблемами вищої школи.

Автори публікацій несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, граматичні та стилістичні помилки.

BBC 74.58+81.2

UDC 378.6

ISBN 978-617-8231-43-9

Topical Issues of Linguistics, Professional Linguodidactics, Psychology and Pedagogy of Higher Education: Proceedings of the 8th International Conference (Poltava, 22-24 November 2023). Poltava: “Astraya”, 2024. 449 p.

The proceedings present articles by the Ukrainian, Polish and Romanian scholars, covering the latest trends in modern linguistics, psychology, pedagogy and didactics in higher education. The collection is recommended for research and teaching staff of higher education institutions, undergraduates, graduate students, as well as anyone interested in the psychological, pedagogical, linguistic and didactic issues of higher education.

The authors of the publications are responsible for the copyright observance, accuracy of the given factual data, grammatical and stylistic errors.

Отже, імідж викладача – це поєднання внутрішніх та зовнішніх компонентів. Проявляється реальним зовнішнім виглядом та харизмою людини й формується впливом педагогічного та студентського колективів.

Список використаних джерел

1. Беляєва О. Імідж викладача вишу: комунікативний аспект / О. Беляєва // Імідж сучасного педагога. – 2015. – № 2 (151). – С. 37–40.
2. Гірник, Г. Є. Педагогічна та комунікативна культура викладача вищого медичного закладу як складові педагогічного іміджу / Г. Є. Гірник // Арх. клініч. медицини. – 2015. – N 1. – С. 61–63.
3. Євтушенко Г. В., Бабошко А. І., Бушля Д. І. Імідж сучасного викладача: сутність та особливості формування. Глобальні та національні проблеми економіки, 2016. Вип. 11. С. 634–638.
4. Ждан В. М. Формування сучасного іміджу викладача вищої школи / В. М. Ждан, Є. М. Кітура, М. Ю. Бабаніна, О. А. Кир'ян, М. В. Ткаченко // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: зб. статей VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 25–26 листопада 2021 р. – Полтава, 2021. – С. 10–13.
5. Ільченко В. І. Імідж педагога в сучасному світі / В. І. Ільченко, К. В. Пікуль, К. Ю. Прилуцький, Л. М. Горіздра, А. М. Дуднікова // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: зб. статей VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 24–25 листопада 2022 р. – Полтава, 2022. – С. 270–273.
6. Коркішко А. Формування професійного іміджу педагогічних кадрів (за матеріалами семінару «Імідж сучасного педагога»). С. 531–538. URL: [http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova9/subor/Korkishko .pdf](http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova9/subor/Korkishko.pdf) (дата звернення: 02.11.2023).
7. Тихонова О.О. Формування іміджу сучасного викладача вищої школи / О. О. Тихонова, Я. А. Тарасенко, Т. Ф. Дейнега [та ін.] // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: зб. статей V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 19–20 листопада 2020 р. – Полтава: Астроя, 2020. – С. 370–373.

УДК 378.12/.147:61

**Каценко А.Л., Шерстюк О.О., Свінцицька Н.Л.,
Білаш В.П., Устенко Р.Л., Гринь В.Г., Пілюгін А.В.
Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна**

ГОТОВНІСТЬ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ВАЖЛИВА ПРОФЕСІЙНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ

У статті висвітлені питання щодо основних проблем, з якими матимуть справу сучасні науково-педагогічні працівники медичного профілю. З'ясовано, що до цих проблемних питань можна віднести такі, як постійне оновлення змісту освіти, гарантування високого рівня освітніх стандартів; самостійна постановка й вирішення творчих і дослідницьких завдань; безперервне оволодіння інноваційними технологіями в науковій діяльності, освітньому просторі та виховному процесі; розв'язання складних професійно-педагогічних проблем, які вимагають інтеграції знань, практичних умінь і навичок із такими суміжними із медициною науками як філософією, психологією,

педагогікою, релігієзнавством, економікою, правознавством тощо; робота в єдиному інформаційному просторі, що передбачає раціональне використання інформаційних технологій у освітньому процесі. Доведено, що однією із важливих якостей науково-педагогічного працівника є готовність до інноваційної діяльності. Як показує досвід, ефективність професійної діяльності викладача небезпідставно пов'язується з його готовністю до інноваційної діяльності, яка є показником його здатності нетрадиційно вирішувати освітні проблеми.

Ключові слова: науково-педагогічний працівник, інноваційна діяльність, інформаційний простір, навчально-виховний процес.

The article highlights the issues of the main problems that modern scientific and pedagogical workers of medical profile will face. It has been found that these issues include the following: constant updating of the content of education, guaranteeing a high level of educational standards; independent formulation and solution of creative and research tasks; continuous mastering of innovative technologies in scientific activity, educational space and educational process; solving complex professional and pedagogical problems that require the integration of knowledge, practical skills and abilities with such related sciences as philosophy, psychology, pedagogy, religious studies, economics, law, etc.; working in a single information space, which involves the rational use of information technology in the educational process. It is proved that one of the important qualities of a research and teaching staff member is readiness for innovation. Experience shows that the effectiveness of a teacher's professional activity is reasonably associated with his or her readiness for innovation, which is an indicator of his or her ability to solve educational problems in an unconventional way.

Key words: research and teaching staff, innovative activity, information space, educational process.

Модернізація системи вищої педагогічної освіти та інтеграція України в європейський освітній простір висувають нові вимоги до особистості науково-педагогічного працівника, рівень професійної готовності якого має відповідати вимогам часу. Держава потребує підготовки викладача, здатного працювати в умовах інноваційних змін, що відбуваються в освітній сфері, адекватно реагувати на виклики часу, реалізовувати нові освітні стандарти на засадах педагогіки співробітництва та інноваційності [6, с. 184].

Здійснений аналіз наукової думки щодо формування готовності сучасного науково-педагогічного працівника до інноваційної діяльності показав, що інтенсивність дослідження зазначеної проблематики постійно збільшується, хоча спостерігаються певні відмінності у наукових поглядах щодо її сутності. Процеси змінності, глобалізації, конкуренції, які з кожним роком владніше заявляють про себе у світі, зобов'язують нарощувати дослідницькі зусилля з осмислення ролі освіти у формуванні людини, адекватної інноваційному типу суспільного прогресу – інноваційної людини. Нині пріоритетом модернізації освіти України стає досягнення конкурентоспроможної якості національної освіти в контексті цивілізаційних змін.

Лаконічний аналіз сутності поняття «готовність» дозволяє визначити «професійну готовність» як результат професійної підготовки, психічний стан та якісні особистісні характеристики, що визначають цей стан. За твердженням С. Гаркуші: «результатом професійної підготовки є готовність» [2, с. 200]. Отже, виникає необхідність розглянути сутність поняття

«професійна готовність». Професійну готовність різні дослідники трактують як інтегративну складну характеристику особистості, що визначається системною сукупністю професійних якостей, необхідних і достатніх для успішної самостійної фахової діяльності. Під професійною готовністю Я. Мандрик розуміє складне особистісне утворення, що включає комплекс професійно важливих якостей і систему професійних знань в умовах діяльності з часовими та інформаційними обмеженнями та визначає її чотирьохкомпонентну структуру: мотиваційну (мотиви вибору професії); когнітивну (знання щодо відповідної професійної діяльності); операційну (навички та вміння, необхідні для виконання професійних завдань); емоційно-вольову (вольові риси характеру, емоційна стійкість). Як зазначає І. Дичківська, важливою складовою готовності до інноваційної діяльності є інноваційний потенціал педагога – сукупність соціокультурних і творчих характеристик особистості педагога, за якою виявляється готовність удосконалювати професійну діяльність, наявність внутрішніх засобів та методів, здатних забезпечити цю готовність [4, с. 253-270].

Вважаємо за необхідне здійснити аналіз змісту поняття «інноваційна діяльність». Термін «інновація» з'являється вперше у науковому обігу у ХІХ ст. і використовується для позначення нових елементів у техніці. Вважається, що першим його застосував Й. Шумпетер, пізнаючи «наукове відкриття», «технічний винахід». На його думку, розвиток – це новий виток, а не продовження попереднього, що породжується новими умовами та іншими людьми.

У довідкових джерелах «інновація» розглядається як результат довготривалої діяльності, що спрямовується на удосконалення науково-технічного та соціального прогресу, сприяє якісній та кількісній зміні середовища, у якому вона реалізується, підвищує ефективність та сприяє отриманню конкурентоспроможних переваг. «Інновація» – це об'єкт впровадження, в результаті чого утворюється щось нове. «Інновація» (у перекладі з англ. innovation) – термін, яким позначається нова ідея, новостворений продукт у будь-якій галузі (техніки, технології, управлінні, освіті) шляхом використання досягнень науки і передового досвіду. У тлумачному словнику поняття «інновація» розглядається як «оновлення, новизна, зміна» [1, с. 347].

І. Коновальчук стверджує, що інновація – це цілеспрямований, спеціально технологічно організований, керований процес практичної реалізації суб'єктами інноваційної діяльності нових ідей, теорій, технологій з метою зміни педагогічної системи та переведення її на якісно новий рівень функціонування і результатів [5, с. 132].

Узагальнюючи та систематизуючи погляди учених, пропонуємо авторське визначення сутності поняття «інновація». Вважаємо, що інновація – це цілеспрямований процес впровадження нових ідей у освітній процес закладу освіти, що сприяє досягненню суб'єктами освітнього процесу якісного результату. Разом з тим, педагогічні інновації потребують принципово нових методичних розробок, нової якості педагогічного

новаторства. Успішність інноваційної діяльності передбачає, що викладач усвідомлює практичну значущість різних інновацій у системі освіти не лише на професійному, а й на особистісному рівні.

Аналіз наукових джерел дав змогу виявити, що впровадження інновацій реалізується у процесі інноваційної діяльності і є її кінцевим результатом, такий процес називають інноваційним. У філософському аспекті інноваційна діяльність тлумачиться як діяльність, що трансформує наукові дослідження й розробки, інші науково-технологічні досягнення в оновлений продукт чи процес. Інноваційну педагогічну діяльність також розглядають як складне інтегральне утворення, сукупність різних за цілями та характером видів робіт, що відповідають основним етапам розвитку інноваційних процесів та спрямовані на створення й внесення педагогом змін до власної системи роботи. Вона носить комплексний, багатоплановий характер, втілює в собі єдність наукових, технологічних, організаційних заходів. Інноваційна діяльність – системний вид діяльності, спрямований на реалізацію нововведень на основі використання та впровадження нових наукових знань, ідей, підходів; трансформації відомих результатів наукових досліджень та практичних розробок у новий або удосконалений продукт. О. Гончарова зазначає, що це системна діяльність, яка спрямована на реалізацію нововведень на основі використання та впровадження нових наукових ідей, знань, підходів або трансформації відомих результатів наукових досліджень та практичних розробок у новий або вдосконалений продукт [3, с. 91].

Обґрунтуємо дефініцію інноваційної діяльності сучасного викладача. На наше переконання, це вид активної творчої цілеспрямованої діяльності, результатом якої є створення нових оригінальних ідей, орієнтованих на зміну і розвиток освітнього процесу з метою одержання нових знань і практичних умінь, які є актуальними для професійного зростання та новаторства.

Отже, здійснивши ґрунтовний аналіз наукових розвідок з означеної проблеми, пропонуємо авторське визначення поняття «готовність вчителя до інноваційної діяльності» – особистісний стан сучасного учителя, який передбачає наявність у нього знань про зміст інноваційної діяльності, мотивів до інноваційної діяльності, умінь аналізувати результати власної інноваційної діяльності, здатності до творчості та новаторства. На наше переконання, готовність викладачів до інноваційної діяльності проявляється у ефективному використанні педагогічного досвіду в нових умовах, опануванні інноваційних наукових розробок; умінні продукувати ідеї та реалізовувати їх у конкретних умовах; розкритті творчого потенціалу, володінні ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості та рефлексії.

До основних критеріїв готовності викладача до інноваційної діяльності ми відносимо такі: усвідомлення змісту і цілей освітньої діяльності у контексті актуальних проблем закладу освіти та необхідності здійснення інноваційної діяльності; умінь по-новому формулювати освітні цілі з навчальної дисципліни; готовність до творчої діяльності, умінь

продуктивно, нестандартно організовувати навчання і виховання, володіння інноваційними формами, методами та технологіями; узгодженість особистісних цілей з інноваційною діяльністю; здатність до професійної рефлексії та усвідомлення актуальності власних інноваційних пошуків і відкриттів.

Вважаємо, що інноваційна діяльність сучасного педагога повинна бути спрямованою на формування громадянина з високими інтелектуальними, моральними, фізичними якостями, а також створення передумов для розвитку активності, ініціатив і творчості в усіх суб'єктів освітнього процесу.

В умовах розбудови української науково-педагогічної діяльності важливого значення набуває спонукання особистості до самостійного, критичного і виваженого аналізу проблемних ситуацій, висунення й обґрунтування гіпотез, формулювання висновків і рекомендацій, виділення головного, доцільного конструювання та моделювання, знаходження нестандартних розв'язків, постановки актуальних завдань, конкретизації мети, пошуку інформації, прогнозування пізнавальної діяльності й пошуку раціональних (або оригінальних) рішень.

Отже, інноваційна діяльність сучасного викладача буде продуктивною тільки тоді, коли він повністю відмовиться від відомих штампів, стереотипів у навчанні, вихованні й розвитку особистості, діючих нормативів, створить нові цілі і завжди охоче сприйматиме нове як позитивне та розроблятиме педагогічні освітні інновації.

Список використаних джерел

1. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
2. Гаркуша С. В. Поняття та компоненти професійної готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. 2013. Вип. 110, С. 198-201.
3. Гончарова О. А. Структура інноваційної діяльності майбутнього вчителя іноземної мови. Молодий вчений. 2014. 1(04), С. 89-92.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
5. Коновальчук І. І. Теоретичні та технологічні засади реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах. (Дис. д-ра пед. наук). Житомир, 2015. 437 с.
6. Свінцицька Н.Л., Пілюгін А.В., Устенко Р.Л., Каценко А.Л., Лазаєва К.А., Литвка В.В. Формування професійних компетентностей у іноземних студентів під час вивчення дисципліни «Анатомія людини». Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р. Полтава, 2020. С. 183–185.

УДК 378=00:614.25

**Ковальов О.С., Пелипенко О.В., Малик С.В.,
Павленко С.М., Півень Ю.М.,
Кононенко С.В., Чіп Є.Є.**

Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна

Іленко-Лобач Н.В., Петрушанко Т.О., Іленко Н.М., Ніколішина Е.В., Литовченко І.Ю. Необхідність формування навичок ефективної комунікації у майбутніх лікарів-стоматологів.....	151
Іващенко Д.М., Дудченко М.О., Кравців М.І., Шевчук М.П., Іващенко С.П. Формування практичних умінь молодих спеціалістів хірургічного профілю в умовах малоінвазивних технологій у хірургії.....	156
Іващенко С.П., Іващенко Д.М. Професійні та педагогічні виклики молодого викладача в умовах вищої медичної освіти.....	161
Ільченко В.І., Сизова Л.М., Цапенко Ю.П., Ільченко М.Н, Пікуль К.В., Прилуцький К.Ю., Муравльова О.В., Дворник І.Л., Шасенко З.О. Імідж викладача – важлива складова виховного та навчального процесу закладу вищої освіти.....	164
Ісаков Р.І., Герасименко Л.О., Дзюба Т.М. Супервізія як психоемоційна підтримка та вдосконалення фахової майстерності осіб, які працюють у сфері ментального здоров'я.....	171
Каськова Л.Ф., Ващенко І.Ю., Янко Н.В., Амосова Л.І., Новікова С.Ч., Моргун Н.В., Садовські М.А. Цифрові інструменти групової комунікації як засіб формування професійних компетентностей у майбутніх дитячих стоматологів.....	174
Каськова Л.Ф., Павленкова О.С., Амосова Л.І., Уласевич Л.П., Садовські М.О. Критерії, що впливають на формування іміджу викладача в очах здобувачів вищої освіти.....	181
Каценко А.Л., Шерстюк О.О., Свінцицька Н.Л., Білаш В.П., Устенко Р.Л., Гринь В.Г., Пілюгін А.В. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна складова сучасного викладача медичного профілю.....	184
Ковальов О.С., Пелипенко О.В., Малик С.В, Павленко С.М., Півень Ю.М., Кононенко С.В., Чіп Є.Е. Багатомовність як критерій професіоналізму лікаря.....	188
Коптев М.М., Білаш С.М., Проніна О.М., Пирог-Заказникова А.В., Олійніченко Я.О., Донченко С.В., Кононов Б.С., Олексієнко В.В. Проблеми і перспективи мовної підготовки здобувачів вищої медичної освіти при вивченні морфологічних дисциплін.....	191
Kostenko V.H., Barkovska A.D. Visual resources in dentistry commercial advertisement targeting dentists as consumers.....	194
Kostenko V.H., Znamenska I.V., Solohor I.M., Trusova L.V. Enhancing oral proficiency in the course of English for special purposes (Dentistry).....	198
Kostenko V.H., Solohor I.M., Znamenska I.V., Honcharova Ye.Ye. Grammar elements of narrative discourse in dentistry case reports.....	201
Кострікова Ю.А., Пустовойт Г.Л., Мякінькова Л.О. Емоційний інтелект студентів медичних вузів як інструмент адаптації в суспільному та професійному середовищі.....	205
Криницька Н.І. «Останні з нас»: постапокаліптична подорож як невідале месіанство.....	213
Ксьонз І.В., Гриценко Є.М., Пилипюк Є.В., Овчар О.В. Ділова гра як метод активного навчання при вивченні клінічних дисциплін.....	218
Лавренко А.В., Борзих О.А., Дігтяр Н.І., Герасименко Н.Д., Мормоль І.А., Белан О.В., Авраменко Я.М., Кайдашев І.П. Освітня платформа медичного університету на прикладі освітньої компоненти «Пропедевтика внутрішньої медицини» як чинник забезпечення якості навчання в умовах воєнного часу.....	222
Ладанівська І.Ю. Шляхи формування методичної компетентності в майбутніх вчителів іноземних мов в українських університетах на основі польського та	